
NOTY RECENZYJNE

„Sensus Historiae. Studia interdyscyplinarne” nowe naukowe czasopismo poświęcone interdyscyplinarnym aspektom naukowego uprawiania historii

„»Sensus Historiae« stanowi otwartość, której podstawowym rysem pozostaje przyzwolenie i zachęta do ujawnienia wielości heterogenicznych sensów różnych i odmiennych historii – także ich dyspensów, nonsensów, nieobecnych sensów i bezsensów *etc., etc.*, ale i takiego sensu historii, który utwierdzałby postrzeganie wydarzających się dziejów w perspektywie całościowego i jednolitego (*scil. jedyne*) sensu”, piszą w pierwszym numerze Wojciech Wrzosek (redaktor naczelny) i Grzegorz A. Dominiak (zastępca redaktora naczelnego i wydawca czasopisma).

Nowe czasopismo to emanacja aktywności poznańskiego środowiska historycznego, które – m.in. organizując Interdyscyplinarne Seminaria Historyczne przy PTPN – od kilku lat pełni rolę integrującą w stosunku do całego polskiego środowiska metodologów historii, historyków historiografii, filozofów historii i wszystkich, którym bliskie są sprawy różnorodności i wieloaspektowości badań historycznych¹.

Do momentu zamknięcia obecnego numeru „Historyki” ukazały się cztery tomy „Sensus Historiae” (jeden w 2010 roku, trzy w 2011). Nie jest jasne, czy redakcja zamierza utrzymywać obecną częstotliwość publikacji. Być może zależy to będzie od obfitości spływających materiałów. Ukształtowały się jednak stałe rubryki, które zapewne będą się pojawiać w kolejnych tomach periodyku.

Pierwszą i najważniejszą z nich jest rubryka „Rozprawy. Wykładnie. Interpretacje”. To główny wyraz programu redakcyjnego czasopisma. Ukazujących się w niej artykułów nie łączą ani poruszone zagadnienia, ani okres historyczny, ani przynależność do określonego „gatunku” czy „typu” uprawiania historii, ale raczej nowatorstwo i różnorodność podejść oraz wysoki poziom refleksji nad – nieraz bardzo zaskakującymi – problemami. Warto wspomnieć o kilku z nich. Nie jest to pod żadnym pozorem ranking, ale raczej próba przybliżenia czytelnikom różnorodności tekstów zamieszczanych w „Sensus Historiae”. Pierwszy numer otwiera – przynosząc interesujące interpretacje historii jako wyrazu postawy buntownika – artykuł Marii Solarzkiej², Wiktor Werner zastanawia się nad wzajemnymi relacjami cierpienia i historii³, a Maciej Bugajewski interpretuje tezę Kosellecka o braku sensu dziejów⁴. W numerze drugim pojawiły się m.in. artykuł Cezarego Rzęchowskiego rozważający ontyczne aspekty historyczności⁵ oraz nieortodoksyjna wypowiedź Anny Zalewskiej o roli doświadczania archeologicznych „artefaktów” dla społecznego wytwarzania historii⁶. W tomie trzecim Daniel Ciunajcis rozważa krytyczne zadanie historii pojęć⁷, a w tomie

---

¹ Wystarczy przywołać skład rady naukowej czasopisma (stan z IV tomu): Krzysztof Pietkiewicz (Poznań), Grzegorz A. Dominiak (Bydgoszcz), Krzysztof Mikulski (Toruń), Jan Pomorski (Lublin), Lorina Repina (Moskwa), Rafał Stobiecki (Łódź), Wojciech Wrzosek (Poznań), Krzysztof Zamorski (Kraków).

² M. Solarzka, *Historia jako możliwość buntu*, „Sensus Historiae” 2010, 1, s. 13.

³ W. Werner, *Cierpienie: cena, jaką płacimy za historię*, „Sensus Historiae” 2010, 1, s. 69.

⁴ M. Bugajewski, *O relacji między dziejami in actu a dziejami ex post. Uwaga na marginesie Reinharda Kosellecka tezy o braku sensu dziejów*, „Sensus Historiae” 2010, 1, s. 75.

⁵ C. Rzęchowski, *O strukturze ontycznej historyczności: uwag kilka*, „Sensus Historiae” 2011, 1, s. 23.

⁶ A. Zalewska, *Spoleczne wytwarzanie przeszłości. Archeologia materii reaktywowanej*, „Sensus Historiae” 2011, 1, s. 63.

⁷ D. Ciunajcis, *O krytycznym zadaniu historii pojęć*, „Sensus Historiae” 2011, 2, s. 55.

czwartym Julia Możdżeń opisuje wplątanie „stroju narodowego” w kontekst polityczny w drugiej połowie XVIII wieku⁸.

Kolejna rubryka stała to „Dyskusje i polemiki”. Dział nowatorski, bo poświęcony sposobom rozmawiania o historii. Jak dotąd w kolejnych tomach ukazały się w nim cztery teksty: po jednym Wojciecha Wrzoska i Dominika Kubickiego oraz dwa Marcina Kuli. Szczególnie wart uwagi wydaje się tekst czy może apel ostatniego z nich zatytułowany: *Warto wzbogacić kategorie dyskusji*⁹, który porusza rolę środowisk uniwersyteckich w dyskusjach o stosunkach polsko-żydowskich.

Trzecią objętościowo, większą niż wspomniana wyżej, ale rządzącą się własnymi prawami jest rubryka „Sprawy wschodnie”. To jedyny dział czasopisma, który ma wyraźny profil tematyczny, co poza nieopozbawionymi przecież znaczenia powodami instytucjonalnymi (od tomu drugiego w wydawnictwo wspiera także Instytut Wschodni UAM), nie wynika wprost z programu czasopisma. Jest to wyraźnie dostrzegalne w specyfice artykułów z tego działu, które można łatwo wyobrazić sobie w czasopismach religio- czy kulturoznawczych lub na przykład ekonomicznych¹⁰. Z jednej strony zrozumiałe, może nawet pożądane, jest rozszerzanie łamów dla nieco zaniedbanych w polskiej nauce „spraw wschodnich”, z drugiej jednak wprowadzenie dodatkowej tematyki do i tak eklektycznego w swych podstawowych założeniach przedsięwzięcia może komplikować czytelnikom odbiór głównego przekazu czasopisma.

Oprócz wspomnianych działów regularnie zamieszczane są w czasopiśmie omówienia i recenzje, sprawozdania z Interdyscyplinarnych Studiów Historycznych, a w tomie trzecim pojawiła się rubryka nazwana „Historia i sztuka”. Autorzy artykułów nie pozostają anonimowi dzięki poświęceniu kilku stron na noty biograficzne, a wszystkie artykuły opatrzone są abstraktami w języku angielskim. Dotyczy to także artykułów w owym języku napisanych, co nasuwa myśl, że można by teksty obcojęzyczne wzbogacić także o streszczenia po polsku. Czasopismo, mimo drobnych redakcyjnych i edytorskich wpadek, o których nie warto tutaj pisać, rozwija się zatem dynamicznie i buduje własny prestiż.

Redaktorom naczelny i radzie redakcyjnej w składzie: Maciej Bugajewski, Piotr Kraszewski, Karolina Polasik-Wrzoszek, Maria Solarska i Wiktor Werner należy zatem pogratulować realizacji co najmniej jednego z celów sformułowanych w pierwszym numerze. Wyrażona tam nadzieja, że periodyk „usatysfakcjonuje czytelników jakością oraz różnorodnością i polemicznym charakterem zamieszczanych w nim prac” została z pewnością spełniona.

Maciej Gablankowski
(Społeczny Instytut Wydawniczy Znak)

⁸ J. Możdżeń, *Mundury wojewódzkie a renesans polskiego stroju narodowego w epoce stanisławowskiej*, „Sensus Historiae” 2011, 3, s. 11.

⁹ M. Kula, *Warto wzbogacić kategorie dyskusji*, „Sensus Historiae” 2011, 3, s. 153.

¹⁰ Zob.: Z. Anajban, *Etospoleczna sytuacja w regionach Południowej Syberii (Republika Altaju, Republika Tuwy, Republika Chakasji)*, przeł. Z. Szmit, „Sensus Historiae” 2011, 2, s. 155; Dariusz Grala, *Eksport towarów i inwestycje polskich przedsiębiorstw w Rosji i na Ukrainie przed i po kryzysie finansowym z 1998 roku*, „Sensus Historiae” 2011, 3, s. 139.